

לה זאת. בעזרתו מטעה דקנר את קוראיו, בכישרון מדהים בשלב שבו עולה וגובר המתח בקרב אנשי ה"מוסד" לקראת נחיתתו הקרובה של אל-סאדאת. גודמן הוא זה המייצג את הקונפליקט הקיים, כנראה מזה שנות דור, בין ה"מוסד" לבין משרד ראש-הממשלה.

הקשר המצרי

ספר נוסף, שהוא בבחינת תאום ספרותי ומתחני של הספר של דקנר, הוא סיפרו של אריה קרישק, עושה שלום * — הראשון שלו ב'אנר המותחני דומה כי סיפרו של קרישק, הנקרא בנשימה אחת, מכסה את כל הנקודות שאל תירו בנשיא אינו מכסה.

קרישק מציג בספרו גלריה של סוכי-נים, החל בישראלים, שהמוטיבציה שלהם אינה כסף, וכלה בכמה סוכנים ימתינו-נים, מאיטליה ועד מצריים. דמות מסתתרת בספרו היא דמותו של בר-אבא, עליו אומר המחבר: "ושוב לא ידע איש כמני סו אפ שמו האמיתי הוא זה או כינוי הצופן שלו. למרבה האירוניה, היה זה שמו האמיתי..." בר-אבא עובר חוויה מתרדדת. הוא חוזר לקולנוע, שם הוטל עליו, לפני שנים, לחסל את אחיו; הוא כימעט נלכד במלכודת של ראשי-שירותים תים החשאים המרוקאים, ומצליח להימלט ברוב תושייתו.

בניגוד לסיפרו של דקנר, מוקד הבגיי דה מצוי בקאהיר. הסוכן בר-אבא מגיע לעיר זו, כדי לאתר קצין מצרי, רופאה גרמניה ונקודת-תורפה, שבעותה ניתן לחסל את הנשיא המצרי במסע לירושלים. התערבותם העויינת של הסובייטים מנוסה בשפת המוסד: "הרוסים החזירו גורמים עויינים הפועלים בשיטה הידועה כ'מקביידי' שעיזבו. הם אינם מעזים, לא בשלב זה, על כל פנים, לבצע מעורבות גבוהה ומסתפקים כמעט, כתצפיות, וכי הכבדה על צעדי המובילים. המובילים הם היחידים להם נשקפת סכנה בשלב זה של המבצע..."

בר-אבא נעזר בעבודתו במצריים בסיוע של סוכן, משרדו עסקי-הביש של 1954, שלא אותר וממשיך מאז בעבודתו. הוא יוצר עבור בר-אבא את כל הקשרים שלהם הוא נוקט. נבדקות אפשרויות שונות של התנקשות באל-סאדאת. אחת מהן מתקדמת בצוות הצילים של אנ-בירסי. לסיכום: שני מותחנים אלה עשויים כהלכה, ויש בעוצמת פשטותם להגיש מישרי קריאה חדשים לקורא. שני הספרים עשויים בלא יומרה לשונות, וזה הישג ספרותי בפני עצמו.

בעלי חיים

אבולוציה

סידרת הטלוויזיה הצבעונית והמעולה של הזואולוג הבריטי דיוויד אטנבורו חיים עלי אדמות, מבקרת אחת לשבוע מעט מאותו תהליך מופלא בין מיליוני שנים של האבולוציה. אותו תהליך של התפתחות האנושות וההשתלשלות האיטית והמדורגת מתאזר ועד לאל.

מסתבר כי ניצולה של הטלוויזיה כר מדיים מספר ומחנך במהירות זו, הפיא לפיתוח ענף ספרים שלם, שגם המזילים הישראליים החלו מוצאים לו את הקהל ההולם. ספר במתכונת אלבומית מהודרת, שראה אור בימים אלה, הוא החיים עלי אדמות של דיוויד אטנבורו. הוא מבוסס על אותה סידרה מופלאה ומרהיבה המוקד רנת על מסכנו. בהוצאת מסדה ** בדומה לעקרונותיה של הסדרה, הרי שלא נפקד בספר זה מקומם של התצלומים הצבעוניים המרהיבים. שיחזור 3,500 מיליוני שנות היסטוריה של כדור הארץ ב-344 עמודים. ניסוחיו הפשוטים והמשכנעים של אטנ-

* אריה קרישק — עושה שלום; הר צאת כתר — סיפרות; 257 עמודים (כרי) מסדה רכה).
** דיוויד אטנבורו — חיים עלי אדמות; עברית: נעמי כרמל; הוצאת מסדה, 344 עמודים (כריכה קשה).

זואולוג דיוויד אטנבורו בטבע

תאוות ההתבלטות האנושית עלידי מכירת עורות תנינים בדמות ארנקים

של האדם בעבר. את בדיקותיו המדעיות מצליח גודול לעטוף במעטה קסם, המזכיר את הסיפור הגבוהות הירוקות של אפריקה כיתר של המילה.

בורה. בצירוף המראות החזותיים, תוך שמירה על מהימנות ועל דייקנות, הופכים ספר זה לספר פופולרי במובן החיובי ביותר של המילה.

ספר בעלי-חיים מרתק נוסף שראה אור באחרונה בהוצאת מסדה הוא סיפרו של כריס מקברייד, ליד יוהנסבורג, 1941, אשר מאז נערתו מתגורר בבוש (יער) אפריקאי. סיפרו של מקברייד האריות הלבנים מטיימבאואטי * הוא ספר מופלא. המתאר חוויה, אישית בהלקה ומדעית בחלקה האחר, שהמחבר רוקם בחווה רחבת-ידיים שאבי העמיד לרשותו לשם מטרות מדעיות וההתבוננויות. בחווה זו מתגלה לקורא האריה הלבן והנדיר של אפריקה. העלילה מתקדמת באורחות חייהם של סמבי וטומבה, בני זוג מאותו סוג נדיר של אריות יוצאי-דופן. סיפור חייהם של האריות הלבנים מסופר במתכונת המ-תארת את חייו של הזוג הלבן — כריס מקברייד, רעייתו וילדם — שחייו מרכי-זים בחיי האריות הלבנים. התצלומים המופיעים בספר זה מרהיבים ביותר.

הוצאת ספרים חדשה, שמטרתה להוציא לאור ספרי איכות בתחומי הטבע, הגיאור-גרפיה והתיירות לבני כל הגילים, היא החברה הגיאוגרפית בע"מ. סיפרה הראי שון בעברית הוא בעיקבות הגורילות, מאת אלן גודול ** כבר בפתיחה מוצגת מגמתו העיקרית: "מוקדש לפרימאטים הרבים אשר איפשרו הוצאת ספר זה לאור, ובעיקר מרגרט, פפרים, אדריאן, פטר; לפר ויליאם קולינס המנוח; ומעל לכל, לזיכרו של קלה, הנודד עם מישי-פחה המרדוק הלאומי קאהווי-ביינה." בעיקבות הגורילות בא לספר לבני-אדם על מקורותיהם ועל אבות אבותיהם. ספר זה הוא תוצאה של שתי שנות מחקר, במהלכן שהה החוקר גודול ביערות-העד של אפריקה. הוא ניסה להרוס את הדימוי המוטעה, לדעתה, של הגורילות, שהגיע לכדי ביטוי בסרט קינג קונג. בו מוצגת הגורילה כמיפצלת מפהייה.

בדומה לספר הקודם, הרי שגם זה סי-פרו של איש מדע צעיר הוצא למסע ארוך אל תוך יערות-העד, במטרה לפענח ולהבין תגובות ומעשים של בעלי-חיים, שבעזרתם ניתן להבין בקלות יתר את שלבי התפתחותם של אלה ואת התנהגותו

* כריס מקברייד — האריות הלבנים מטיימבאואטי; עברית: נעמי כרמל; הר צאת מסדה, 203 עמודים (כריכה קשה).
** אלן גודול — בעיקבות הגורילות; הוצאת החברה הגיאוגרפית; עברית יורם שרת; 188 עמודים, (כריכה רכה).

מאת ארנסט המינגווי.

מגעיו של גודול עם קרובינו השעירים הם רביעינין ומיוחדים. מגעים אלה מתוארים גם בעזרת תמונות צבעוניות, כאותה תמונה צבעונית של גורילה ענקית בתנועה, שלה מצרף גודול את הדברים הבאים: "איום ראוה של זכר בוגר. בהסתערות מרשימה זאת הגיע הגורילה עד לישני מטרים ממני. התקפה של ממש נערכת רק במיקרה שהפולש מנסה לירות או לברוח."

כמינהג הצפרים, עוסק גודול במעקב עקבי אחרי מישפחות של גורילות ענקיות, והוא ממין את שראו עיניו ואת חוויותיו. פרט מעניין הוא הציטוט מנאומו של הר גנרל מוכותו ססה סקו, נשיא זאיר, המסביר את הסיבה למשאבים שארצו משקיעה באזורים פראיים אלה: "יש לנו כמה יתרונות בכך שאיננו 'מפותחים' ריינו. עלינו להתנאות בכך, שמעולם לא שגינו שניאות שעליהן מצטרפות הארצות הנחשבות 'מפותחות'. איננו מתוסכלים על שאיננו יכולים להראות לאורחינו כנסיות מפוארות או אנדרטות-זכרון, שכן המורשת שנחלנו מאבותינו היא הדר הטבע של ארצנו — נהרות ונחלים ויערות וחרקים ובעלי-חיים; אנשים, הרי-געש, הר ומישור; כקצרה: הטבע הוא חלק בלתי-נפרד של אישיותנו וייחודנו. אל נא יפתע איש, אם נכריז על שאיפתנו להפוך את ארצנו זאיר לגן-העדן של הטבע. אין לנו כל חפץ לפססר בתאוות ההתבלטות האנושית עלידי מכירת עו-רות תנינים בדמות ארנקים. בראש ובר-ראשונה רצוננו ללמוד כיצד בעלי-חיים אלה גדלים, שכן איננו רוצים שיעלמו מהפארקם הלאומיים שלנו.

"כל רצוננו הוא שכאשר המרענים יהפ-כו את העולם למלאכותי, הטבע המקורי ישאר כזאיר כעינו. בשנים הקרובות יור-חבו הפארקם הלאומיים שלנו וישתרפו על פני 12 עד 15 אחוז של ארצנו..."

בחדר

על אילון ואלפלד בניו יורק

טיימס * הקרב ויולטיר - פרי (המשך)

* "הארץ" ו"בין שני עולמות"

שני ישראלים שזכו החודש לביקורות נלהבות במוסף לביקורת-ספרים של ניו-יורק טיימס הם עמוס אילון ואהרון אפלפלד. סיפרו של אילון, טיטה לתוך מצריים, סוקר בידי ז'אן מוריס תחת הכותרת קאהיר אחרי קמפ-דייוויד. הביקורת מסתיימת בביעיה, די יש להעריך את תיקותיהם של תאופיק אלי-חכים המצרי ואילון הישראלי, והשאלה היא, האם זה רק חלום? או שזו פאנטסיה היסטורית למרות הכל? לביקורת אוהדת בשבועון זה, ולראיון אוהד עוד יותר, זכה סופר השואה הירושלמי אהרון אפלפלד בגין סיפרו באדנהיים 1939. את הביקורת כתב האינטלקטואל היהודי ניו-יורקי אירווינג אפלפלד, "פנינת ספרות קטנה". ראיון ש-אוטו ערכה בשבועון זה הגברת פרימיה גוטליב, נקרא כראיון של ירחוני הסוכי-נות היהודית. יש מידה רבה של התבנות מצידו של אפלפלד, בנכונותו לענות על שאלות בעלות מיפסל כה נמוך. אפלפלד ראו למראיינות טובות יותר מאשר הגב-גוטליב. סיבוב שני בקרב בין המי-שורר מאיר ויולטיר לבין העורך איש מדעיה-ספרות מנחם פרי איכלס את עמודי מוסף הספרות של מעריב. בדברי תשובתו של פרי ניסה איש מדעיה-ספרות להפריך את השקפת עולמו של המשורר ויולטיר, והוא עשה זאת בסיגנון אלים של מורה תיכון, בניסוחים כמו: "טוב, אני יכול להמשיך ברפרוטים מעין אלה סביב חיבורו של ויולטיר ולגלות אותו במלוא הדרו. אבל די לי בכך, אם לא נלך שולל אחרי תעוועי האלימות המילולית הווילטירית ונכל לדלות מדבריו, כמה איפיונים (מוטעם בעיני מ.פ.) של מדע הספרות, והם ראויים לכמה הערות ברוח רצינית יותר." ברוב הניסוחים שלו מיתבת-המיתבתים שלו מיתבת עידוד, שאתו קיבל מסופרה של ויולטיר, שולף פרי מיתבת-המיתבתים שלו בירשטיין. המיתבת נפתח בטייערעו מנחם... ומסתיים ב"מה עם הטאקסט? בוא נכניס את האף, גריה, לאמיר אויסשמעקן — אז אני בא לחק את ידך, נשיקה ליעל..."

מדען פרי
"טייערער מנחם..."

●●● סיבוב שני בקרב בין המי-שורר מאיר ויולטיר לבין העורך איש מדעיה-ספרות מנחם פרי איכלס את עמודי מוסף הספרות של מעריב. בדברי תשובתו של פרי ניסה איש מדעיה-ספרות להפריך את השקפת עולמו של המשורר ויולטיר, והוא עשה זאת בסיגנון אלים של מורה תיכון, בניסוחים כמו: "טוב, אני יכול להמשיך ברפרוטים מעין אלה סביב חיבורו של ויולטיר ולגלות אותו במלוא הדרו. אבל די לי בכך, אם לא נלך שולל אחרי תעוועי האלימות המילולית הווילטירית ונכל לדלות מדבריו, כמה איפיונים (מוטעם בעיני מ.פ.) של מדע הספרות, והם ראויים לכמה הערות ברוח רצינית יותר." ברוב הניסוחים שלו מיתבת-המיתבתים שלו מיתבת עידוד, שאתו קיבל מסופרה של ויולטיר, שולף פרי מיתבת-המיתבתים שלו בירשטיין. המיתבת נפתח בטייערעו מנחם... ומסתיים ב"מה עם הטאקסט? בוא נכניס את האף, גריה, לאמיר אויסשמעקן — אז אני בא לחק את ידך, נשיקה ליעל..."